

Bölüm 5

Deri ve Öz Bakım Uygulamaları

Tuğba KARAN¹

1. Derinin Yapısı

Deri, organizmayı çevreye saran, koruyan en geniş organdır (1).

1.1. Epidermis

Derinin dış tabakasını oluşturur. Bu tabakada damarsal yapılar yer almamaktadır. Epidermis, keratinositlerin bölünmesi ve farklılaşmasıyla dört tabakadan oluşur. Bu tabakalar; stratum basale, stratum spinosum, stratum granulosum ve stratum corneumdur. Ayrıca avuç içi ve ayak tabanında stratum granulosum ve corneum arasında stratum lucidum bulunmaktadır (2).

Stratum basale dermise en yakın olan tabakadır. Burada keratinositler, melanosit ve merkel hücreleri bulunur. Melanosit hücreler, ultraviyole ışınlarının zararlı etkilerinden koruyan pigment olan melanini üretirler. Melanin, cilt renginin koyulaşmasını sağlar. Merkel hücreleri ise, mekanoreseptör görevi ile dokunma algısında rol oynamaktadır (2).

¹ Öğretim görevlisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, tugba.karan@adu.edu.tr

- Silme işlemi sırasında mahremiyete önem verilir. Hastanın üzeri bir havlu ile örtülmelidir (31-35).

6.8.3. Küvet Banyosu

Banyo küvetine bireyin oturtulması ile yapılan banyolardır. Hem temizleyici hem tedavi edici amaçla uygulanır. Hastayı yıkama ve durulama sağlar. Hastanın kayıp düşmesini önleyecek önlemlerin alınması gerekir. Daha çok yürüme yeteneğini kaybetmiş, omurilik felçli hastalarda uygulanmaktadır (20).

6.8.4. Duş Banyosu

Hastalar tarafından en çok tercih edilen banyo türüdür. Kayma ve düşmeye karşı gerekli önlemler alınmalıdır. Banyo sırasında hasta tek başına bırakılmamalıdır. Banyo kapısı kilitlememelidir. Uygulama sonrası banyo temizlenmelidir (21).

KAYNAKLAR

1. Gravit L. Skin. *Nature*. 2018; 563(7732): 83. Doi: 10.1038/d41586-018-07428-4.
2. Yousef H, Alhadj M, Sharma S. *Anatomy, skin (integument),epidermis*. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021.
3. Solomon EP. *İnsan anatomisi ve fizyolojisine giriş*. (Levent Ertuğrul, Çev. Ed.). İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2010.
4. Brown TM, Krishnamurthy K. *Histology, dermis*. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2018.
5. Uysal A, Oltulu F, Kocatürk DÇ, et al. Deri ve deri eklerinin embriyolojik gelişimi. *Güncel Dermatoloji Dergisi*. 2016; 1(1): 1-10.
6. McLafferty E, Hendry C, Farley A. The integumentary system: anatomy, physiology and function of skin. *Nursing Standard*. 2012; 27(3): 35-42. Doi: 10.7748/ns.2012.10.27.7.35.c9358.
7. Ramos-e-Silva M, Jacques Cd. Epidermal barrier function and systemic diseases. *Clinics in Dermatology*. 2012; 30(3): 277-279. Doi: 10.1016/j.clindermatol.2011.08.025.
8. Aydemir HE. Deri yaşlanması. *Okmeydanı Tıp Dergisi*. 2013; 29(2): 89-93. Doi: 10.5222/otd.supp2.2013.089
9. Karadakovan A. *Yaşlı Sağlığı ve Bakım*. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2014.
10. Bonifant H, Holloway S. A review of the effects of ageing on skin integrity and wound healing. *British Journal of Community Nursing*. 2019; 24(Sup 3): 28-33. Doi: 10.12968/bjcn.2019.24.sup3.s28
11. Hess CT. Wound & Skin Care: Performing a skin assesment. *Nursing* 2010; 40(7): 66. Doi: 10.1097/01.NURSE.0000383457.86400.cc.
12. Enç N. *Sağlık Tanılaması ve Fiziksel Muayene*. (1. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015.

13. Sabuncu N, Akça Ay F. *Klinik Beceriler: Sağlığın Değerlendirilmesi, Hasta Bakım ve Takibi*. (2. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2015.
14. Görgülü RS. *Hemşireler İçin Fiziksel Muayene Yöntemleri*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2014.
15. Karadakovan A, Eti Aslan F. *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım*. (5. Baskı). Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020.
16. Birol L, Kızılcı S. Deri hastalıkları ve hemşirelik bakımı. Akdemir N (Ed.), *İç Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020. p. 1159-1172.
17. Gül Ü. Güneş, sıcak ve derimiz. *Ankara Medical Journal*. 2015; 15(3): 145-152. Doi: 10.17098/amj.80846.
18. Patel M, Harrison S, Sinclair R. Drugs and hair loss. *Dermatologic Clinics*. 2013; 3(1): 67-73. Doi: 10.1016/j.det.2012.08.002.
19. Kara Kaşıkçı M, Akın E. *Temel Hemşirelik Esaslar, Kavramlar, İlkeler, Uygulamalar*. (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri; 2021.
20. Aşti TA, Karadağ A. *Klinik Uygulama Becerileri ve Yöntemleri*. (1.Baskı). İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık; 2011.
21. Sabuncu N, Özhan F, Dursun S. Kişisel Hijyen Uygulamaları. Sabuncu N (Ed.), *Hemşirelik Bakımında İlke ve Uygulamalar* içinde. Ankara: Alter Yayın; 2014. p. 219-256.
22. Chan EY, Hui-Ling Ng I. Oral care practices among critical care nurses in Singapore: A questionnaire survey. *Applied Nursing Research*. 2012; 25(3): 197-204. Doi: 10.1016/j.apnr.2010.12.002.
23. Dikmen Y. Yoğun bakım hastalarında ağız bakımı yönetimi: Kanıta dayalı uygulamalar çerçevesinde literatür incelemesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2017; 1(1): 45-52.
24. Ames NJ, Sulima P, Yates JM, et al. Effects of systematic oral care in critically ill patients: a multicenter study. *American Journal of Critical Care*. 2011; 20(5): 103-114. Doi: 10.4037/ajcc2011359.
25. Yavuz Karamanoğlu A, Yavuz M. Ağız sağlığı hemşirelik değerlendirmesinde kanıtlar ve uygulama önerileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2015; 31(1): 131-143.
26. Dale C, Angus JE, Sinuff T, et al. Mouth care for orally intubated patients: A critical ethnographic review of the nursing literature. *Intensive and Critical Care Nursing*. 2013; 29(5): 266-274. Doi: 10.1016/j.iccn.2012.09.003
27. Alkanat HÖ. Diyabetik ayak bakımı ve koruma. *Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği Dergisi*. 2015; 14: 470-474. Doi: 10.14292/totbid.dergisi.2015.67.
28. Metelko Z, Crkvecic NB. Prevention of diabetic foot. *Acta Medica Croatica*. 2013; 67(Suppl 1): 35-44.
29. Ünsal A. Hijyen uygulamaları. Atabek Aşti T, Karadağ A (Eds.), *Hemşirelik Esasları* içinde. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık; 2012. p. 445-87.
30. Dalbudak S, Bilgili N. GATA kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran kadınların genital hijyen davranışları ve bu davranışların vajinal enfeksiyona etkisi. *Gülhane Tıp Dergisi*. 2013; 55(4): 281-87.

31. Ahluwalia SC, Gill TM, Baker DI, et al. Perspectives of older persons on bathing and bathing disability: A qualitative study. *Journal of The American Geriatrics Society*. 2010; 58(3): 450-456.
Doi: 10.1111/j.1532-5415.2010.02722.x.
32. Konya I, Yamaguchi S, Sugimura N, et al. Effects of differences in wiping pressure applied by nurses during daily bed baths on skin barrier function, cleanliness, and subjective evaluations. *Japan Journal of Nursing Science*. 2020; 17(3): e12316. Doi: 10.1111/jjns.12316.
33. Veje PL, Chen M, Jensen CS, et al. Effectiveness of two bed bath methods in removing microorganisms from hospitalized patients: A prospective randomized crossover study. *American Journal of Infection Control*. 2020; 48(6): 638-643. Doi: 10.1016/j.ajic.2019.10.011.
34. Silva CJB, Silva MES, Reis FF, et al. Bed bath for infarcted patients: Crossover of the hydrothermal control 40 versus 42.5. *Online Brazilian Journal of Nursing*. 2016; 15(3): 341-350.
35. Groven FMV, Zwakhalen SMG, Odekerken-Schröder G, et al. How does washing without water perform compared to the traditional bed bath: a systematic review. *BioMed Central Geriatrics*. 2017; 17(1): 31.